

Cursusdoelen

- De belangrijkste ontwikkelingen beschrijven die de sociale psychologie heeft doorgemaakt tijdens haar geschiedenis.
- Voorbeelden geven van bijdragen die de sociale psychologie heeft geleverd aan ons begrip van menselijke sociale interacties.
- Een overzicht geven van de methoden en technieken die gebruikt worden in sociaal psychologisch onderzoek.
- De belangrijkste theoretische kaders omschrijven voor de behandelde sociaalpsychologische thema's.
- De belangrijkste constructen die deel uitmaken van deze sociaalpsychologische thema's definiëren en van elkaar onderscheiden.
- Sociaalpsychologische processen als zodanig herkennen en analyseren.
- Aangeven hoe sociaalpsychologische theorieën kunnen worden toegepast om attitudes en gedrag te veranderen.

Docent: maitta.spronken@ou.nl

learnexams

Begrippen hoofdstuk 1

Psychologie	De wetenschap van het gedrag en de psychische processen van het individu.
Sociale psychologie	De wetenschappelijke studie naar de manier waarop gedachten, gevoelens en gedragingen van mensen worden beïnvloed door de werkelijke of imaginaire aanwezigheid van andere mensen. <i>Nadruk op constructen; de interpretatie (van de sociale wereld/bepaald gedrag).</i>
Sociale invloed	Het effect dat de woorden, daden of alleen al de aanwezigheid van andere mensen hebben op onze gedachten, gevoelens, attitudes of gedrag.
Empirische methode	Op waarneming en/of onderzoek gebaseerde methode voor het toetsen van hypothesen.
Hypothese	Een als voorlopige waarheid aangenomen maar nog te bewijzen veronderstelling.
Construct	De manier waarop mensen de sociale wereld (waarnemen, begrijpen en) interpreteren.
Determinant	Bepalende factor in een ontwikkeling of toestand.
Individuele verschillen	Die aspecten van de persoonlijkheid die mensen onderscheiden van anderen.
Fundamentele attributiefout	Neiging om de mate waarin iemands gedrag wordt veroorzaakt door de rol van persoonlijke eigenschappen en andere interne factoren te overschatten en de rol van externe, situationele factoren te onderschatten.
Attributie	Het toeschrijven van oorzaken aan het eigen of aan andermans gedrag en het daarmee voorzien van verklaringen.
Behaviorisme (Skinner, 1938)	Stroming in de psychologie die de stelling verdedigt dat men, om menselijk gedrag te kunnen begrijpen, slechts hoeft te kijken naar de bekrachtigende eigenschappen van de omgeving.
Gestaltpsychologie	Stroming in de psychologie die het belang benadrukt van het bestuderen van de persoonlijke (subjectieve) manier waarop een object wordt waargenomen (het gestalt of geheel), in plaats van het bestuderen van de manier waarop de objectieve, fysieke eigenschappen van het object zijn samengevoegd.
Fenomenologie	Filosofische methode (van Husserl) die probeert door de geestelijk-intuïtieve beschouwing van de dingen, niet door rationele kennis, de constitutie van de wereld in de geest en het wezen der dingen te beschrijven.
Positief zelfbeeld	Evaluatie van mensen van hun eigen eigenwaarde, dat wil zeggen: de mate waarin ze zichzelf beschouwen als goed, competent en beschaafd.
Sociale cognitie	Hoe mensen denken over zichzelf en de sociale wereld; specifiek: hoe mensen sociale informatie selecteren, interpreteren, herinneren en gebruiken om oordelen te vormen en beslissingen te nemen.

Kurt Lewin (1890-1947):

- Grondlegger van de moderne experimentele sociale psychologie.
- Past de gestaltprincipes niet alleen toe op de perceptie van objecten, maar ook op sociale perceptie.
- Stelt dat het belangrijker is om te begrijpen hoe mensen de sociale wereld waarnemen, doorgronden en interpreteren (dan om de objectieve eigenschappen ervan te begrijpen).

Stromingen:

- **Persoonlijkheidspsychologie:** onderzoekt de kenmerken die maken dat individuen uniek zijn en van elkaar verschillen.
- **Sociologie:** verschaft algemene wetten en theorieën over samenlevingen, maar niet over individuen.
- **Sociale psychologie:** onderzoekt de psychologische processen die mensen met elkaar gemeenschappelijk hebben en hen gevoelig maken voor sociale invloed.

- **Gestaltpsychologie:** benadrukt het belang van het bestuderen van de persoonlijke, subjectieve manier waarop een object in het geheel wordt waargenomen, i.p.v. het bestuderen van de manier waarop objectieve, fysieke eigenschappen van het object zijn samengevoegd.
- **Fenomenologie:** filosofische methode die probeert door de geestelijke, intuïtieve beschouwing van de dingen (en niet door rationele kennis) de constitutie van de wereld in de geest en het wezen der dingen te beschrijven.
- **Behaviorisme:** stelt dat je om menselijk gedrag te begrijpen slechts hoeft te kijken naar de bekrachtigende eigenschappen van de omgeving.

Aspecten van onderzoek:

- **Externe validiteit:** de mate waarin de resultaten van een onderzoek gegeneraliseerd kunnen worden naar andere situaties en mensen.
- **Interne validiteit:** de mate waarin alle omstandigheden (behalve de onafhankelijke variabele) in een experiment gelijk worden gehouden.
- **Afhankelijke variabele:** de variabele die gemeten wordt om te zien of die wordt beïnvloed door de onafhankelijke variabele.
- **Onafhankelijke variabele:** de variabele die gevarieerd of veranderd wordt om te zien of dat effect heeft op een andere variabele.
- **Experimentele methode:** onderzoeksmethode waarbij de onderzoeker proefpersonen willekeurig aan verschillende condities toewijst en ervoor zorgt dat deze condities identiek zijn, met uitzondering van de onafhankelijke variabele.
- **Correlationele methode:** techniek waarbij twee of meer variabelen worden gemeten om vast te stellen of er een relatie tussen die variabelen is.

learnexams

Begrippen hoofdstuk 2

Hindsight bias	De neiging van mensen om hun vermogen om een uitkomst te voorspellen te overdrijven nadat ze te weten zijn gekomen hoe die uitkomst eruitziet.
Observationele methode	Techniek waarbij een onderzoeker mensen observeert en zijn of haar metingen of indrukken over hun gedrag systematisch vastlegt.
Etnografie	Methode waarbij een onderzoeker probeert een groep of cultuur te begrijpen door die van binnenuit te observeren, zonder de groep zijn eigen normen en waarden op te leggen.
Interbeoordelaars-betrouwbaarheid	De mate van overeenkomst tussen de resultaten van twee of meer mensen die onafhankelijk van elkaar een dataset observeren en coderen.
Analyse van archieven	Vorm van de observationele methode waarbij de onderzoeker de verzamelde documentatie, oftewel de archieven, van een cultuur onderzoekt (bijvoorbeeld dagboeken, romans, tijdschriften en kranten).
Correlatieve methode	Techniek waarbij twee of meer variabelen systematisch worden gemeten en waarmee wordt vastgesteld wat de relatie is tussen die variabelen.
Correlatiecoëfficiënt	Een maat voor correlatie waarmee je de samenhang kunt vaststellen tussen twee variabelen (bv. in welke mate gewicht samenhangt met lengte).
Vragenlijstonderzoek (surveys)	Onderzoek waarin aan een representatieve steekproef van mensen (vaak anonieme) vragen gesteld worden over hun attitudes of gedrag.
Aselecte steekproef	Manier om ervoor te zorgen dat een steekproef representatief is voor de populatie doordat iedereen in die populatie evenveel kans heeft om geselecteerd te worden voor de steekproef.
At random steekproef (randomisatie)	Het willekeurig ordenen of in groepen indelen van een populatie.
Experimentele methode	Methode waarbij de onderzoeker proefpersonen willekeurig aan verschillende condities toewijst en ervoor zorgt dat deze condities identiek zijn met uitzondering van de onafhankelijke variabele (de variabele waarvan men denkt dat hij een causaal effect heeft op de antwoorden of reacties van de mensen).
Onafhankelijke variabele	De variabele die een onderzoeker verandert of varieert om te zien of dat effect heeft op een andere variabele.
Afhankelijke variabele	De variabele die de onderzoeker meet om te zien of die wordt beïnvloed door de onafhankelijke variabele; de onderzoeker heeft de hypothese dat de afhankelijke variabele afhangt van de onafhankelijke variabele.
Interne validiteit	De mate die aangeeft dat de onafhankelijke variabele (en <u>alleen</u> de onafhankelijke variabele) van invloed is op de afhankelijke variabele; dat bereiken we door alle irrelevante variabelen te beheersen en door mensen willekeurig toe te wijzen aan verschillende experimentele condities.
Willekeurige (random) toewijzing aan een conditie	Een proces dat ervoor zorgt dat alle deelnemers een gelijke kans hebben om in een bepaalde conditie van een experiment terecht te komen. Door willekeurige toewijzing kunnen onderzoekers er relatief zeker van zijn dat verschillen in de persoonlijkheid of achtergrond van de deelnemers gelijk verdeeld zijn over de condities.
Overschrijdingskans (p-waarde)	Een met statistische technieken berekend getal dat vertelt hoe waarschijnlijk het is dat de resultaten van een experiment bij toeval zijn ontstaan, en niet als gevolg van de onafhankelijke variabele. Resultaten mogen significant genoemd worden als de waarschijnlijkheidswaarde (de kans dat de resultaten het gevolg zijn van toevalsfactoren i.p.v. de onderzochte onafhankelijke variabele) minder dan 5 procent is.
Externe validiteit	De mate waarin de resultaten van een onderzoek gegeneraliseerd kunnen worden naar andere situaties en andere mensen.
Psychologisch realisme	De mate waarin de psychologische processen die worden getriggerd in een experiment lijken op psychologische processen in het dagelijks leven.